

Monitorul Bucovinei

Apare de două ori pe săptămână.

Taxa de abonament:
Pe un an 24 cor.
Pe una lună 2 cor.
Numărul singular 20 bani.

REDAȚIA:
Biroul presei guvernului Bucovinei.

Responsabil pentru redacție:
Șeful biroului presei.

Inserțiuni:
Spațiul unui șir petit
80 bani.

Legi și ordonante.

Nr. 5.

Ordonanța

Consiliul secretarilor de stat din 30 Noembrie 1918, relativă la exercitarea jurisdicțiunii în Bucovina.

În baza legii fundamentale provisorie din 12 Noembrie 1918 Monitorul Bucovinei Nr. 4, asupra puterilor țerii, ordonăm precum urmează:

Articolul I.

Jurisdicțiunea în Bucovina se exercită în numele legii. Sentințele și decisiunile se emit în numele legii.

Articolul II.

Această ordonanță intră în vigoare odată cu publicarea ei. Cu executarea ei este însărcinat secretarul de stat pentru afacerile justiției.

Cernăuți, în 20 Noembrie 1918.

Președintele guvernului:

ss. **Iancu Flondor.**

Secretarii de stat: ss. Pușcariu, ss. Popovici, ss. Nicu Flondor, ss. Sârbu, ss. Sbiera, ss. Tarnavski, ss. Hacman, ss. Marcu, ss. Turcan, ss. Tarnovietchi, ss. Gheorghian.

Nr. 6.

Ordonanța

prezidentului de guvern din 20 Noembrie 1918 st. n., relativă la introducerea timpului de București în Bucovina.

Aflu a dispune următoarele:

§ 1.

Cu data de Luni în 25 Noembrie 1918 st. n. se va introduce timpul de București înaintându-se orarul cu un ceas.

Orarul se va înainta deci în 24 Noembrie 1918 st. n. la orele 12 din noapte cu un ceas înainte,

§ 2.

Ordonanța de față intră în vigoare cu data publicării.

Nr. 7.

Ordin

al prezidiului guvernului.

Toate comandamentele militare, ce au avut în momentul disolvării lor bani de ai erarului în administrație, sunt somate a preda banii până la 1 Decembrie 1918 la direcția de finanțe din Bucovina, provocându-se la prezenta somație publică. Asupra primirii banilor se vor da adeverinți.

Comandanții și oficerii responsabili pentru gestiunea de bani vor anunța în propriul lor interes până la 1 Decembrie 1918 în scris prezidiului guvernului, ce depozite de bani se aflau în administrația comandamentelor lor în momentul disolvării.

Cernăuți, în 25 Noembrie n. 1918.

Publicațiuni.

Comunicat.

Nr. 56/18.

Ministeriul de războiu în lichidațiune din Viena a publicat în 30 Noembrie 1918 cu privire la achitarea prestațiunilor de războiu următoarele:

În lipsa banilor comuni se sistează deocamdată orice plată pentru prestațiunile de războiu — incluzive a cuotelor fixate prin învoielii — precum și rescumpărarea adeverințelor la casieriile militare atât timp, până ce nu se vor stabili dispozițiuni pentru rezolvarea afacerilor acestora pe baza învoielilor între guvernele naționale.

Fiind-că nu s'au făcut până acuma astfeliu de învoieli între guvernele naționale, nu se pot lichida pretenziunile susnumite.

Învoielile făcute referitoare la afacerea aceasta se vor publica la timpul său.

Cernăuți, în 10 Decembrie 1918.

Secretarul de stat pentru afacerile financiare.

Nr. 6856. Cernăuți, în 27 Noembrie 1918.

Concurs.

Pentru anul școlar 1918/1919 sunt de acordat 4 stipendii pentru artiști »Împăratul Francisc Iosif« câte 800 cor.

Pentru aceste stipendii solvabile din fondul țării pot compete acei studenți, cari au indigenatul în Bucovina și se dedică studiului de arte (muzică, pictură, sculptură) la academia de arte frumoase din Paris (Ecole de beaux artes) sau la școala de arte frumoase (Școala de bele arte) din București sau Iași.

Stipendiile aceste se acordă pentru un an școlar; se pot însă acorda la documentarea unui succes favorabil în studiu, din an în an, până la absolvarea studiului.

Petenții pentru un astfel de stipendiu au să înainteze cererile lor până la 20 Decembrie 1918 Comitetului țării bucovinean în lichidatură, alăturând petițiunii respective:

1. Certificatul de indigenat (Bucovina).
2. Atestatele privitoare la succesul studiilor, dacă petenții studiază deja unele din artele susamintite.

Comitetul țării al ducatului Bucovina în lichidatură.

Nr. 7578. Cernăuți, în 6 Decembrie 1918.

Concurs.

Pentru anul școlar 1918/19 sunt de acordat 2 stipendii câte 1000 cor. pentru studenți în medicină.

Pentru aceste stipendii solvabile din fondul țării pot compete acei studenți, cari au indigenatul în Bucovina, au prestat bacalaureatul la un gimnasiu din Bucovina și sunt înscriși la facultatea de medicină a universității din București sau Iași.

Petenții pentru un astfel de stipendiu au să înainteze cererile lor până în 30 Decembrie 1918 Comitetului țării bucovinean în lichidatură alăturând petițiunii respective:

1. Certificatul de indigenat (Bucovina);
2. Testimoniu de bacalaureat cu succes de la un gimnasiu din Bucovina;
3. Atestat, că frecventează medicina la o universitate.

Comitetul țării al ducatului Bucovina în lichidatură.

Neoficiale.

Dela curte. M. S. Regele Ferdinand stă la București. M. S. Regina Maria împreună cu A. S. R. principesele Elisaveta și Maria s'au reîntors la Iași. A. S. R. principele Niculae a plecat la Londra pentru studii.

Noul guvern al României e alcătuit astfel: I. I. C. Brătianu, ministru-președinte și la externe, Gh. Mărzescu la interne, Ferechide fără portofoliu, I. Gh. Duca la instrucție și culte, Fotin Enescu la agricultură și domenii, Buzdugan la justiție, Chiriacescu la finanțe, Saligni la lucrările publice, Ciugurean și Inculeț fără portofoliu, gen. Văitoianu la războiu.

Numiri. Președintele guvernului a numit pe consilier aulic Dr. Erast Tarangul Valea-Utsei șef de secție în prezidiul consiliului secretarilor de stat, iar pe dl. bibliotecar de cl. II Dr. Max Hacman secretar guvernial în statul funcționarilor politici ai țării.

Audiențele la președintele guvernului. Fiind domnul președinte Dr. Iancu Flondor ocupat cu agende urgente e cu regret necesitat de a reduce pe timp scurt primirile generale la 3 zile pe săptămână. Zilele de primire vor fi în fiecare Luni, Miercuri și Vineri dela 11—1 înainte de amiază.

† **Ministrul Fotin Enescu** a încetat din viață la Chișinău în urma unei gripe infecțioase.

Desbaterile Consiliului național.

Ședința a treia de Miercuri, în 12 Noembrie st. n. 1918.

Ședința se deschide la oarele 5^{1/2} după amiază de președintele Consiliului, dl. Dionisie Bejan.

Președintele guvernului, dl. Dr. Iancu Flondor și d-nii secretari de stat, afară de dl. Dr. Sextil Pușcariu, plecat la Iași în afaceri oficiale, dau juruința înaintea adunării, apoi președintele guvernului rostește discursul-program al guvernului:

„Inaltă Cameră! D-Voastră a-ți hotărât ieri, să desfășur în ședința de azi programul guvernului. Urmand acestei hotărâri, am onoarca, în numele guvernului, să vă comunic următoarele: Înainte de toate trebuie să accentuez că guvernul actual se poate ocupa numai cu chestii provizorii, pentru că are în vedere, în timp scurt, să aducă un proiect de lege electorală pe baze largi, după care se vor face alegerile și vor fi reprezentate toate stările, națiunile și confesiunile. Prin urmare și programul nostru nu poate fi decât ceva provizoriu. Guvernul crede că, înainte de toate, e absolut de trebuință, a liniști țara și populațiunea, a da încredere populațiunii în imparțialitatea lui și a elimina orice bănuială asupra atitudinii guvernului. Circulă, de pildă, șvonul, că dorim să suprimăm mișcarea socială și cea națională. Aceasta nu avem de gând să o facem, și nici n'a fost în intențiunile noastre. Din contra, pentru guvernul actual, linia de conduită, așa zicând șira spinării, sunt rezoluțiunile Constituantei din 27 Octomvrie. Cu principiile acele, stă și cade guvernul. Programul guvernului se mișcă numai în cadrul acesta și, în special, și în cadrul rezoluțiunii a patra a Constituantei, în care se zice privitor la națiunile și confesiunile celelalte, că Constituanta dorește să reguleze toate raporturile în bună înțelegere, în baza principiului proclamat de președintele Statelor Unite, după care toate națiunile au să-și hotărască singure soarta. Și guvernul va căuta să puie principiul lui Wilson în aplicare. Actualmente, Consiliul național nu are în sinul său reprezentanți din națiunile celelalte. Guvernul va căuta însă să susție legături cu reprezentanții legitimi ai națiunilor aceleora.

La locul acesta, permiteți-mi, Domnilor, să deviez puțin. În jurnalul „Morgenblatt“ s'a publicat o scrisoare deschisă la adresa guvernului, și anume o scri-

soare fără subscriere, anonimă. Guvernul nu a răspuns, și nu va răspunde nici în viitor. Numai cu reprezentanți legitimi guvernul va intra în tratări, și cu ei va sta la vorbă. Încolo, însă, va căta să corespundă în toate cerințelor celorlalte naționalități.

Trecând la partea specială a programului, îl voi desfășura întâiu în mod lapidar. Când se va deschide discuția, multe inițiative pot fi aduse și vor da un rezultat frumos. Căci guvernul nu are ambiția să dea ceva, care să nu se poată modifica, cât timp inițiativele aduse nu vor trece peste cadrul rezoluțiilor Constituantei.

Privitor la politica externă, guvernul va căuta să întreție legături strânse cu Regatul și cu Ardelenii și, dacă va fi dată posibilitatea, și cu celelalte state.

Privitor la interne are în vedere servirea intereselor obștești, desființarea sistemului de corupție, care a promovat în această țară, în mod regretabil, interese particulare. Că vom urma în privința aceasta, poate, în mod draconic, e dictat de împrejurări, căci în afară de ceea ce sistemul acesta are în sine putred, el a mai sporit în cursul războiului. Vom căuta să stabilim un contact viu al organelor administrative cu populația prin Consilii districtuale cu vot consultativ. Vreau să eliminez prin aceasta munca enormă și sterilă ce se face la prefecturi; în modul acesta se vor lega prefecturile cu comunele. Guvernul dorește să stea în contact cu populațiunea, el vrea să se puie în legătură prin graiu viu cu poporul. Cu aceasta se va reduce munca sterilă a organelor administrative. Vom pregăti legile electorale pentru comune și pentru reprezentanțele rurale și urbane, pe baza sufragiului universal, direct și secret, alegere activă și pasivă, cu dreptul de alegere și pentru femei.

În privința finanțelor stăm rău. Evenimentele ultimelor 14 zile ne-au sărăcit și mai tare. Restul averii disponibile a țării a dispărut. Aci nu putem salva situația pentru un timp îndelungat, căci nu ne dă mâna și nu voim să prejudicăm, ca să nu se spuie că numai Românii au hotărât asupra unor angajamente ale țării, neavând și celelalte națiuni puțința a-și spune cuvântul. Un program mai mare se va putea stabili abia după alegerile viitoare, când vor fi chemați și reprezentanții celorlalte națiuni. Aceasta e o considerațiune față de ceilalți locuitori ai Bucovinei, pe cari nu putem să-i neglijăm, căci, deși nu suntem de o naționalitate, dar suntem toți copii ai țării, deci nu putem trece peste interesele lor materiale, decretând numai noi asupra obligamentelor țării. Am să vă desfășur un program care are să vă pară nesuficient, dar rog, înalta Cameră să-l iae la cunoștință. Dorim să facem un bug-t provizor pentru patru luni. Bugetul se va prezenta camerii. Aci avem în vedere deschiderea de venituri noi spre sanarea finanțelor și pentru a restabili echilibrul. Totodată avem în vedere o reducere a cheltuielilor. Dar cu operațiunea aceasta nu vom restabili echilibrul, căci s'a constatat, că veniturile care ne vor sta la dispoziție, sunt departe de-a acoperi cheltuielile necesare. Vom cere dela Cameră încuviințarea de a contracta un credit, mai ales și pentru sprijinirea populației,

care a fost mai tare lovită de nenorocirile războiului. În căutarea creditului, se iau în vedere statele, cu cari avem legăturile aceluiași principii, statele Ententei. Noi vom griji, că la împărțirea despăgubirilor, pentru pagube, ce le-a căuzat războiul, să participe Bucovina în mod amăsurat pagubelor ce le-a suferit. Vom înzista asupra împrejurării, că Bucovina a suferit cel mai mult din cauza războiului. Vom lua în vedere în prima linie gospodăriile țărănești, cari sunt, așa zicând, unica putere productivă a țării, neavând noi industrie. Vom cere pentru moment indemnizarea Camerii pentru un împrumut provizor. Se ia în vedere reorganizarea băncii țării ca bancă de stat și cu funcțiunea unui atare institut, și vom griji pentru înființarea unei filiale a Băncii naționale române, fiind lipsă de un institut de emisiune. — În justiție, avem în vedere susținerea judecătorilor pe baza legilor existente. Va fi însă de nevoie crearea unei curți de apel și, pentru cazul de trebuință, a unui senat ca curte de casație, deci ca instanța a treia. Acesta se va delegă din partea curții de apel, dacă dați guvernului împuternicirea, să se activeze numai un senat.

Privitor la apărarea țării se are în vedere reorganizarea jandarmeriei în legătură cu oastea din țară, pentru menținerea ordinii publice, apoi organizarea unei legiuni bucovinene, compusă din voluntari sub comanda ofițerilor bucovineni, și formarea unei cohorte de cercetași români sub conducerea profesorilor și a ofițerilor bucovineni. — Știți, domnilor, că corpul jandarmeriei, care sub Katargi a fost un corp exemplar, a decăzut pe zi ce mergea și în ultimii ani a prezentat o fizionomie scârboasă (Voci din galerie: „Ruşine“). Aci trebuie o reorganizare din temelie. Însă guvernul nu vrea să procedeze în mod barbar. Va avea în vedere că și jandarmii sunt oameni și că mulți au fost în contra convingerilor lor uneltele unor proceduri scârboase. Oamenii subalterni nu trebuie trași în mod prea aspru la răspundere. Va trebui pusă în aplicare și legea, spre a se urmări nelegiuirile.

Agricultura: Acesta este unicul ram productiv al țării. El a suferit foarte greu, și trebuie să grijim să-l ridicăm la deplina lui productivitate. Avem trebuința, să sporim produsele agricole, pentru înlesnirea alimentării, pentru procurarea pâinii necesare pentru traiu. Tot așa credem, că nu trebuie să pierdem timpul pentru a studia chestiunile unei reforme agrare. Aci, guvernul e hohărât să pășiască într'un mod cât se poate de radical, pentru că numai cu combaterea unui simptom nu se poate nimic ispravi. Răul trebuie extirpat din rădăcină. Răul se prezintă în două forme: întâiu ca lipsă de pământ la poporeni, al doilea, în împărțirea pământului între moștenitori. Din cauza aceasta din urmă, pe gospodării mai însemnate, se alege în a treia sau a patra generație, cerșitori. Pentru prosperarea agriculturii, numai gospodării cu o anumită întindere vin în considerare; dacă sunt prea mari, nu e bine, și de asemenea, dacă sunt prea mici. O astfel de gospodărie nu trebuie să treacă nici peste un maximum, și să nu cadă nici sub un minimum de întindere. Mai departe nu pot aduce deocamdată amănunte, însă vă rog să îngăduiți, pentru că-i o che-

stiune din cele mai vajnice, cea mai mare chestiune pentru țară. Și noi nu o vom lua ușor. Pentru moment, vom căuta să sporim cu toate mijloacele producțiunea agricolă. Vom căuta să sprijinim creșterea vitelor cunoscute, îndeosebi prasila vitelor de rasă, pentru că știți, că în cursul războiului ni s'au luat cele mai bune și mai frumoase vite. Bucovina, care era renumită prin frumusețea vitelor sale, a decăzut în privința aceasta, și vom căuta să ridicăm iar acest ram însemnat al economiei noastre. Vom căuta să sprijinim înființarea de societăți agricole și de societăți de consum și de vânzare. Acestea din urmă, pentru ca să nu între între consumant și producător factori mijlocitori, cari se îmbogățesc, fie pe spatele unuia sau altuia. Comerțul îl vom sprijini, însă excesele lui le vom combate. Ameliorarea a suferit foarte mult, și vor trebui luate toate măsurile, ca lucrările de ameliorare să se reînceapă. Nutreământul pământului a suferit din cauza lipsei de vite, iar drenajele, în multe locuri, nu funcționează. Se va căuta, să se înlătore neajunsurile ce s'au ivit. Se va studia și un proiect pentru reorganizarea învățământului agricol.

Pe terenul instrucției publice, guvernul va căuta să puie învățământul pe baza națională, și anume nu numai pentru Români, dar pentru fiecare națiune. Pentru Români, avem de gând să aducem o reformă generală a întregului învățământ primar și secundar, în special în învățământul secundar prin introducerea limbii române ca limbă de propunere. În ce privește celelalte națiuni, guvernul se va pune în legătură cu reprezentanții lor legitimi, pentru a primi directive în privința reformelor pe cari le vor dori ei.

La culte vom respecta principiul autonomiei. Pentru biserica ort. orientală vom institui un congres, la care vor fi reprezentați mirenii în raport de două treimi, și preoții cu o treime din numărul membrilor lui. Apoi avem în vedere lichidarea legăturilor dintre forul bisericesc și fostul guvern austriac, și restituirea mitropoliei. Guvernul e de părere că actul de destituire a mitropolitului a fost un act de volnicie, care e în contradicție cu legile canonice. E semnificativ, că numai fața de Români a putut să se purceadă așa. Biserica noastră a fost în toată Austria, și poate în toată lumea, unica fără autonomie. Acest act de volnicie a fost comis fără orice bază, căci cine ar dubita în loialitatea mitropolitului Repta și ar putea crede, că el a dat mâna la un act care constituie un act de înaltă trădare! Faptul acesta îl știe toată lumea, și l-a știut și guvernul austriac, și, dacă l-a învinuit pe mitropolitul nostru de o faptă criminală (Voci din galerie: „pereat Fischer!“), a fost o tendință la mijloc, și anume de a schimba caracterul românesc al bisericii, care era reprezentat numai prin persoana mitropolitului. Și de unde știm că, cu consistoriul compus așa cum îl cunoaștem, drepturile noastre au existat doar în teorie, e de prisos să mai facem cuvinte. Faptul se caracterizează prin sine. Noi vom

griji ca Înalt Prea Sfinția Sa să primiască toată satisfacția (trăiască!).

La alimentare, vom griji de regularea prețurilor alimentelor. Lăsând liber comerțul vom sprijini importul de cerealii în marginile unei concurențe cinstite. Aci voesc să adaug următoarele: Austria cea veche, care și înainte de războiu se clătina în temelile ei, nu era o formațiune omogenă. A ținea în timp de războiu un astfel de stat, cu tot aparatul său, în activitate bună, e lucru greu. Alta ceva e în Germania și alta în Austria. Acolo e un popor omogen, crescut în cultură și conștient de comunitatea intereselor tuturor cetățenilor. Acolo fiecare individ era convins, că orice păcat ce-l comite, cade în spatele națiunii. Altfel e în Austria, unde s'au imitat instituțiile germane. Însă: si duo idem faciunt non est idem.

Și prostuț August face în circ multe, ce le face alții, însă el tot rămâne prostul August. S'au făcut atâtea ordonanțe, încât era să se îneco lumea în hârtie, dar în toate aceste ordonanțe nu eră viață, căci lipsia voința, de-a le observa, și marele public nu profita dintrânsele. Ce efect au avut toate acestea, se știe: s'a suprimat comerțul legitim, o mare parte a publicului, care se ocupă cu comerțul, a rămas fără sprijin, și trebuia să ceară ajutor dela stat. Nu s'a luat samă de elementul cinstit. Elementul necinstit însă a acaparat numai el comerțul, organizând un comerț clandestin, așa numitul „Schleichhandel“ unde elementele celelalte, care ar fi colaborat, erau excluse. Urmarea a fost că prețurile sporiră mereu. Ce făcea guvernul? El dădea promisiuni, însă cu promisiuni nu se hrănește un popor. Noi vom căuta să înlăturăm neajunsurile din răspuțeri.

Ținând cont de afacerile sociale vom căuta să aducem reforme potrivite cu timpul de azi, potrivite cu vederile noii, care stăpănesc spiritele.

În privința reedificării, vom griji pentru adăpostirea refugiaților în timp apropiat și la începutul primăverii suntem siguri, vom fi în măsură să ajutăm la reclădirea gospodăriilor. — Privitor la comunicațiune, poștă și telegraf, vom căuta să manșinem liniile existente, să stabilim legături cu România și cu alte state și vom griji pentru întocmirea tuturor comunelor pentru serviciul de telefon (Aprobări).

Salubritatea publică: aci vom griji de unificarea serviciului sanitar. Până acum, o parte din agendele acestui serviciu erau la guvern, o parte la dietă. Acestea voim să le cumulăm. Ne vom îngriji în special și de serviciul sanitar la țară. O necesitate din cele mai urgente, pe care voim să-o satisfacem, e îngrijirea de combustibil, rufe, medicamente și bandaje pentru spitale. Cu aceste am sfârșit schițarea, în liniamente generale, a programului nostru. D-voastră, rămâne, să vă exprimați părerile și dorințele, dând guvernului directivele, ce le credeți de trebuință (bravo, bravo! aplause).

(Va urma.)